

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗВО «УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ НАУК ПРО ЗДОРОВ'Я

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 053 «Психологія»

Освітня програма – **Клінічна психологія з основами психодинамічної терапії**

Освітньо-кваліфікаційний рівень – «магістр»

Львів - 2021

Вступ

Фаховий вступний екзамен проводиться з метою визначення рівня професійної підготовки випускників освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та його відповідності для вступу на освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр». Екзамен передбачає визначення стану готовності вступників до майбутньої практичної діяльності у сфері охорони психічного здоров'я, дослідницької діяльності, інноваційної діяльності при розв'язанні соціально-психологічних проблем суспільства, сформованість аналітичного мислення.

Екзамен складається з двох частин:

1. Фаховий іспит, який спрямований на перевірку базових знань з психології, включає опорні питання з циклу нормативних навчальних дисциплін «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Експериментальна психологія та психодіагностика», «Психофізіологія», «Психологія розвитку», «Клінічна психологія», «Основи психологічного консультування та психотерапії». Екзамен проводиться в усній формі. До комплекту вступного екзамену входять білети, що включають по три питання.

2. Фахова співбесіда, яка спрямована на перевірку мотивації вибору професії, світоглядні та професійні орієнтири, індивідуальні та професійні якості абітурієнта, а також додаткові компетенції у сфері охорони психічного здоров'я, здобуті впродовж волонтерської діяльності, участі у додаткових навчальних курсах

Подана в кінці програми література для підготовки до екзамену носить рекомендований характер і не виключає власних ініціатив вступників у їх доборі та використанні.

Зміст програми фахового екзамену

Загальна психологія

1. Опишіть відмінність наукової та псевдонаукової (психології здоового глузду, побутової психології) психології. Що є предметом психології? Якою є корисність психологічних знань?
2. Проблема вродженого та набутого: вплив генів та виховання на розвиток людини. Як середовище може посилювати чи послаблювати вплив генів?
3. Розкрийте поняття відчуття та сприймання як когнітивних психічних процесів. У чому їх спільність та відмінності?
4. Розкрийте основні закони сприймання (близькість, схожість, цілісність тощо): за якими принципами окремі властивості інтегруються у цілісні об'єкти? Розкрийте поняття «гештальт» у психології.
5. Опишіть форми мислення людини. Розкрийте поняття ментальної репрезентації. Що означає поняття «евристика»?
6. Опишіть моделі пам'яті людини: коротко- та довготривала пам'ять, оперативна пам'ять, імпліцитна та експліцитна пам'ять, епізодична та семантична пам'ять.
7. Опишіть основні процеси пам'яті. У чому зміст «ефекту краю»? Розкрийте особливості процесу забування. Що таке «крива Еббінгауза»?
8. Опишіть когнітивний психічний процес уяви. Якими є її основні властивості?
9. Розкрийте поняття уваги та її основні функції. Якими є види та властивості уваги?
10. Опишіть мовлення як пізнавальний психічний процес. У чому відмінність між мовою і мовленням? Розкрийте психолінгвістичні теорії мовлення.
11. Що таке свідомість? В чому її основна загадка? Інтроекція як основний метод вивчення свідомості. Які основні проблеми виникають під час вивчення свідомості людини?
12. Розкрийте поняття несвідомого. Які існують докази існування несвідомого?
13. Дайте визначення понять «емоції» та «почуття». Опишіть базові емоції людини.
14. Розкрийте зміст ключових теорій емоцій (Джеймса-Ланге, Кенона-Барда, Шахтера-Зінгера). Якими є способи емоційної регуляції?
15. Розкрийте поняття потреб та мотивів, проаналізуйте їх співвідношення. Що таке мотивація з точки зору психології?
16. Розкрийте погляд на особистість у психоаналітичному підході. Які основні положення теорії З.Фрейда?
17. Розкрийте погляд на особистість у психоаналітичному підході. Які основні положення теорії К.Юнга?
18. Розкрийте погляд на особистість у психоаналітичному підході. Які основні положення теорії А.Адлера?
19. Розкрийте погляд на особистість у біхевіоральному підході. У чому зміст теорій Дж. Уотсона та Б. Скіннера?

20. Розкрийте погляд на особистість у екзистенційному підході: ідеї Р.Мея, І.Ялома, В.Франкла.
21. Розгляньте погляд на особистість у гуманістичній психології. У чому зміст теорій А. Маслоу та К.Роджерса.

Література:

1. Годфруа Ж. Что такое психология? В 2-х т. М.: Мир, 1992.
2. Партико Т. Б. Загальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. Б. Партико. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. - 416 с.
3. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. Санкт-Петербург: Питер, 1997.
4. Изард К. Психология эмоций. СПб: Питер, 1999

Соціальна психологія

22. Соціально-психологічна природа Я-концепції особистості.
23. Соціалізація особистості.
24. Теорія атрибуції.
25. Соціально-психологічна природа установок.
26. Соціальна психологія малих груп.
27. Соціальна психологія великих груп та масових явищ.
28. Соціальна психологія спілкування.
29. Соціальна психологія взаємин, феномен міжособистісної атракції.
30. Соціально-психологічна природа агресивної поведінки.
31. Соціально-психологічна природа альтруїзму.

Література:

1. Аронсон Э., Уилсон Т., Эйкерт Р. Социальная Психология. Психологические законы поведения человека в социуме. – СПб.; Питер, 2002.
2. Гапон Н.П. Соціальна психологія. Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2008.
3. Москаленко В.В. Соціальна психологія. – К.: Центр учбової літератури, 2008.
4. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія : підручник : У 2кн. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2010. – 464с.
6. Чалдини Р., Кенрик Д., Нейберг С. Социальная психология. М., 2002.

Експериментальна психологія

32. Експеримент як метод психологічного дослідження. Яке місце займає експеримент у системі емпіричних методів дослідження психіки? У чому полягають особливості експериментального дослідження психіки? У чому полягають переваги експерименту як методу психології порівняно із спостереженням? Які проблеми виникають у процесі експериментального дослідження психіки?

33. Становлення експериментальної психології. Вільгельм Вундт як основоположник експериментальної психології. Едвард Тітченер та його експериментальна лабораторія. Як Герман Еббінгауз досліджував пам'ять? Внесок Френсіса Гальтона в експериментальну психологію? Інтроективні дослідження Освальда Кульпе
34. Метод спостереження та інтроекції в сучасних психологічних дослідженнях. Як в школі Вундта здійснювалось самоспостереження? Що мав на увазі Кульпе під систематичною експериментальною інтроекцією? Як психологи застосовували інтроекцію з психотерапевтичною метою?
35. Метод асоціативного експерименту. Історія застосування асоціативного методу (Дослідження Гальтона, Вундта, Ашафенбурга, Крепеліна). Асоціативний експеримент в працях Юнга. Норми Кент-Розанова. Види асоціативного експерименту Асоціативний експеримент в патопсихології
36. Метод анкетування та бесіди у психології. Етапи складання анкети (запитань інтерв'ю). Правила формулювання питань. Процес інтерв'ю. Реєстрація даних опитування
37. мінні у структурі психологічного експерименту. Як ви розумієте поняття "змінна"? Які види змінних виокремлюють в експериментальному дослідженні психіки? Види незалежної змінної. Форми вияву залежної змінної. Поясніть, у чому полягає відмінність додаткової змінної від незалежної. Яким чином можна контролювати побічні змінні у психологічному експерименті?
38. Ідеальний та реальний експеримент. Яким чином визначається валідність експерименту? Чому бездоганний експеримент можна провести тільки в мисленій формі? Назвіть види валідності психологічного експерименту і стисло охарактеризуйте їх.
39. Планування експерименту Які види простих планів виокремлюють у психологічному експерименті? Наведіть приклади. За яких умов складаються факторні експериментальні плани? У чому полягають особливості факторних планів за методом латинського і греко-латинського квадратів?

Література:

1. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология. СПб: Изд-во "Питер", 2000. – 320 с.
2. Исследование в психологии: методы и планирование / Дж. Гудвин. — 3-е изд. — СПб.: Питер, 2004. — 558 с: ил
3. Копець Л. Класичні експерименти в психології [Текст] : навч. посібник / Л. Копець. - К. : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2010. - 283 с.
4. Максименко С.Д., Носенко Е.Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус); Навч. посіб. – К.: МАУП, 2002. – 128с.

Психодіагностика

40. Психодіагностичний метод і діагностичні підходи.

41. Тест як основний інструмент психодіагностики. Класифікація і характеристика тестів.
42. Психометричні вимоги до тестів
43. Психодіагностичний процес. Психологічний діагноз.
44. Проективні методи у психології

Література:

1. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование. - СПб.: Питер, 2003.
2. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика: Учебник для вузов.—СПб.:Питер, 2006.— 351с.
3. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодиагностике. - СПб.: Питер, 1999.
4. Галян І.М. Психодіагностика. Навч. посібник. - К. : Академвидав, 2009.

Диференційна психологія

45. Джерела індивідуальних відмінностей: спадковість і середовище.
46. Поняття темпераменту і характеру: опишіть зміст категорій, спільне та відмінне, природу цих індивідуально-типологічних особливостей.
47. Історія вчення про темперамент. Гуморальні теорії темпераменту. Формальний опис класичної типології І. Канта: темпераменти діяльності та темпераменти почуттів. Енергетична теорія темпераменту В. Вундта
48. Психофізіологічні дослідження темпераменту: Темперамент і вища нервова діяльність за І. Павловим. Вивчення темпераменту у психофізіологічній школі Б. М. Теплова та В. Д. Небиліцина. Теорія темпераменту Клонінгера.
49. Охарактеризуйте конституційні теорії темпераменту. Ідеї К.Сіго, Е.Кречмера, У.Шелдона.
50. Опишіть основні положення факторної теорії темпераменту Г.Айзенка.
51. Дайте визначення поняття акцентуації характеру. Розкрийте зміст класифікації психопатій та акцентуацій характеру підлітків А.Личко.
52. Дайте визначення поняття акцентуації характеру. Розкрийте основні положення теорії акцентуованих особистостей К.Леонгарда.
53. Дайте визначення поняття «психопатія». Чи актуальне це поняття на сьогодні? Проаналізуйте вчення П.Ганнушкіна про конституційні психопатії.

Література:

1. Анастаси А. Дифференциальная психология. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2001. – 752с.
2. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий. – СПб.: Питер, 2004. – 701 с.
3. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология. – СПб.: Питер, 2001. – 464 с.
4. Личко А. Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков. – Л.: Медицина, 1983.
5. Леонгард К. Акцентуированные личности. – К.: Вища школа, 1989.
6. Романовська Л.І. Диференційна психологія Львів: Новий Світ, 2008. - 236 с.

7. Ганнушкин П. Клиника психопатий: их статика, динамика, систематика // Ганнушки П. Б. Избранные труды. – М., 1964.
8. Cloninger, C. R., Svrakic, D. M., & Przybeck, T. R. (1993). A psychobiological model of temperament and character. *Archives of General Psychiatry*, 50, 975-990.

Мозок і психіка

54. Які методи досліджень мозкової активності Вам відомі? На прикладі одного з методів розкрийте особливості його використання для у психофізіології.
55. Розкрийте поняття біологічного зворотного зв'язку як методу психофізіології. Для яких цілей він використовується? Яке прикладне значення методу?
56. У чому полягає системність роботи мозку в контексті забезпечення психічних функцій? Опишіть функції модулюючих, сенсорних систем мозку та систем програмування і контролю, та їх анатомічну локалізацію в мозку.
57. Розкрийте поняття аналізаторної системи. На прикладі одного аналізатора продемонструйте, як на рівні мозку відбувається сенсорний процес.
58. Які мозкові структури залучені до реалізації психічного процесу запам'ятовування? Опишіть процес консолідації енграми.
59. Які мозкові структури забезпечують здатність до емоційного реагування? Опишіть роль вегетативної нервової системи в процесі переживання емоцій.
60. Що таке функціональні стани? У яких випадках в житті людини роль функціонального стану є вирішальною? Розкрийте значення модулюючих систем мозку у забезпеченні функціональних станів.
61. Як працює мозок людини під час сну? Розкрийте специфіку фаз сну та їх значення для організму.

Література

1. Марютина Т. М. Введение в психофизиологию / Т. М. Марютина, О. Ю. Ермолаев. – 2-е изд. – М. : Флинта, 2001.
2. Психофизиология : Учебник для вузов. 4-е изд. / Под ред. Ю. И. Александрова. – СПб.: Питер, 2014.
3. Handbook of psychophysiology / Ed. by J. T. Cacioppo, L. G. Tassinary, G. G. Berntson. – 3rd edition. – USA : Cambridge University Press, 2007.

Психологія розвитку

62. Поняття про розвиток та вікові зміни. Завдання розвитку. Теорії розвитку.
63. Чинники розвитку. Основні закономірності та механізми розвитку.
64. Періодизація психічного розвитку. Критичні та сенситивні періоди розвитку.
65. Пренатальний період розвитку дитини. Чинники, що можуть викликати порушення пренатального розвитку. Вплив материнського стресу на формування мозку дитини.
66. Перший рік життя дитини. Фізичний та психічний розвиток немовляти.
67. Прив'язаність як особлива форма емоційних стосунків. Типи прив'язаності.

68. Раннє дитинство: особливості розвитку. Предметна діяльність та розвиток психіки. Роль гри у розвитку дитини раннього віку.
69. Дошкільне дитинство. Криза третього року життя та механізми її розв'язання. Рівні соціальної взаємодії маленьких дітей.
70. Когнітивний розвиток старшого дошкільника. Критерії психологічної готовності дитини до навчання в школі. Шкільна зрілість.
71. Пубертат. Психофізіологічні особливості розвитку підлітків. Риси нормального дорослішання.
72. Психосоціальний та когнітивний розвиток в період ранньої зрілості.
73. Психологічна характеристика періоду середньої зрілості. Криза середини життя.
74. Особливості Я-концепції і розвитку особистості в період пізньої зрілості. Психологічні аспекти сприймання смерті.

Література:

1. Дитяча та юнацька психотерапія: теорія та практика в сучасних наукових дослідженнях. За заг.ред. Галини Католик – Львів: вид. ЛНУ імені І.Франка –311 с.
2. Крайг Г., Бокум Д. Психологія розвитку. – СПб.: Питер, 2005. – 940 с.
3. Психологія человека от рождения до смерти / Под общ. ред. А. А. Реана. СПб.-М., 2010. –656 с.
4. Савчин М. В, Василенко Л. П. Вікова психологія.: навч. посібник. - К.: Академвидав, 2005.
5. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 376 с.
6. Шэффер Д. Дети и подростки: психология развития. – СПб. : Речь, 2003. –976 с.

Клінічна та медична психологія

75. Розкрийте основні підходи до розуміння норми. Опишіть континуум «хвороба-здоров'я» у контексті клінічної психології.
76. Розкрийте поняття стигми психічних розладів. Які можливі соціальні проблеми психіатричних пацієнтів?
77. Опишіть категорію «психогенні розлади»: походження, психологічні особливості. Наведіть приклади психогенних розладів.
78. Розкрийте поняття про психосоматичні розлади. Яке походження психосоматичних розладів? Які розлади можуть вважатися психосоматичними, наведіть приклади.
79. Опишіть основні теорії психосоматичних розладів (конверсійна модель З. Фрейда, модель Ф. Александера, концепція алекситимії).
80. Реакція організму на стрес: розкрийте поняття посттравматичного стресового розладу. Які можливі соціальні наслідки ПТСР?
81. Що таке розлад особистості? Яка відмінність між акцентуацією характеру та розладом особистості? Які є типи розладів особистості, наведіть приклади.

82. Розкрийте психологічні характеристики шизофренії як психічного розладу: специфіку перебігу когнітивних (мисленневих) процесів, емоцій, соціальної взаємодії.
83. Які можливі порушення психічної діяльності у дитячому віці? Дайте характеристику гіперактивному розладу з дефіцитом уваги з точки зору психології.
84. Які можливі порушення психічної діяльності у дитячому віці? Охарактеризуйте розлади спектру аутизму.

Література

1. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження : навч. пос. – Львів : Вид. центр ЛНУ, 2015.
2. Гурська Т., Турецька Х. Патопсихологія: Навч.-практичний посібник. – Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2016. – 204 с.
3. Клиническая психология и психотерапия / Под ред. М. Перре, У. Бауманна; пер. с нем. – 3-е изд. - СПб. : Питер, 2012.
4. Малкина-Пых И.Г. Психосоматика. – М.: Эксмо, 2008. – 1024 с.
5. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология: Практическое руководство. — М.: МЕДпресс, 2001. — 592 с.

Основи психологічного консультування

85. Структура та завдання першого етапу консультування («первинного інтерв'ю»).
86. Роль та способи вираження емпатії у консультуванні.
87. Базова структура консультування (етапи).
88. Етичні норми роботи психолога-консультанта.
89. Порівняння видів психологічної допомоги: психологічне консультування, психотерапія, психокорекція, психіатрична допомога. Види та напрямки психотерапії.

Література:

1. Айви А.Е., Айви М.Б., Саймзн-Даунинг Л. Психологическое консультирование и психотерапия. — М.:, 2000.
2. Васьківська С.В.. Основи психологічного консультування. Навчальний посібник. Київ – 2004.
3. Кочюнас Р. Психологическое консультирование. Групповая психотерапия. – М.: Академический проект; ОППЛ, 2002.
4. Седих К., Фільц О., Завацька Н. Основи психотерапії. Навч. посібник – Полтава, 2013 – 329 с.
5. Хомич Г. О., Ткач Р. М.. Основи психологічного консультування. Навч. посіб. – К.: МАУП, 2004.

6. Хухлаева О. В. Основы психологического консультирования и психологической коррекции: Учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений. - М.: Издательский центр «Академия», 2001. - 208 с.

Зміст програми фахової співбесіди

Блок 1. Науково-практичний доробок, досвід роботи, який засвідчується відповідними сертифікатами, дипломами, рекомендаціями та ін.

1. Чи є у вас досвід роботи/волонтерської діяльності у сфері охорони психічного здоров'я? Який?
2. Чи є у Вас науково-практичний доробок (статті, тези доповіді на конференціях, сертифікати про участь в олімпіадах психологічного спрямування)?
3. Які додаткові навчальні курси слухали? Які тренінги пройшли?

Блок 2. Професійні компетенції, мотивація та орієнтири

1. Що Ви знаєте про клінічну психологію? Про психотерапію? Про психоаналітичний напрямок в психотерапії? Хто, на Вашу думку, потребує психотерапевтичного втручання?
2. Що у Вашому розумінні є складною, а що кризовою ситуацією у житті людини? Який потенціал може використати особа для виходу з цих ситуацій? Поясніть. Яку роль Ви відводите цінностям людини?
3. Яким чином Ви сподіваєтесь скористатися новими навиками, отриманими під час навчання на магістерській програмі в майбутній професійній роботі?
4. В якій сфері хотіли б працювати? Проходити практику? Якби Ви почували себе у роботі з особливими категоріями клієнтів (дітьми-сиротами, психічно чи соматично хворими, засудженими чи ін.).
5. Чому Ви хочете навчатись на магістерській програмі саме в Українському католицькому університеті? Чи Ви готові витратити час на самостійну роботу, опрацювання літератури, проходження практики?

Блок 3. Питання на виявлення індивідуальних якостей респондентів

1. Якими ви володієте рисами (здібностями) для успішного засвоєння знань, умінь та навичок, запропонованих в межах магістерської програми? Розкажіть про свої сильні сторони (особистісний потенціал, так як ви його розумієте). Як Ви можете їх використати в майбутній професії?
3. Над якими власними особистісними рисами, на вашу думку, слід було б попрацювати/змінити/вдосконалити? Які проблеми вони можуть становити для Вас і Вашій професійній діяльності.
4. Хто є для вас авторитетними особами у сфері науки, культури, освіти, громадському та політичному житті, особистому житті? Чому?

Критерії оцінювання

При визначенні рівня професійної підготовки вступників слід враховувати:

- аналіз відповіді студента: елементарна, фрагментарна, неповна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань, правильність, повнота, осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості загально-навчальних та предметних умінь і навичок;
- рівень оволодіння розумовими операціями: вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми, формулювати гіпотези, шукати шляхи розв'язку);
- самостійність оцінних суджень.

За фаховий іспит та фахову співбесіду абітурієнт отримує максимум 100 балів, що є сумарним значенням результату відповіді на 3 запитання, кожне з яких оцінюється таким чином:

190-200 – вступник глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно, логічно й осмислено його викладає. Здатен сформулювати власне ставлення до певної теоретичної проблеми, теорії/концепції, висловити власну думку та аргументовано її довести.

160-189 – студент повно та ґрунтовно розкриває поставлені питання, демонструє досвіданий рівень компетенцій у дослідницькій та консультативній діяльності. У вільній формі висловлює особисті думки, проте не може їх повністю аргументувати, частково може аналізувати психологічні процеси і явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними.

130-159 – вступник розкриває лише окремі положення питання і допускає при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання. З великими труднощами дає характеристику психологічним явищам та процесам.

100-129 – вступник володіє матеріалом на рівні відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, без їх розуміння.

0-99 – вступник не знає значної частини програмового навчального матеріалу, припускається істотних помилок при висвітленні його ключових понять, спроможний повідомити лише окремі факти, терміни на рівні відтворення.